

SZENTESI LAP.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Elap szellemirészt illető közlemények a szerkesztőséghez, a pénzügyi közlemények a kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 ft.
Fél évre	2 ft.
Negyed évre	1 ft.

Hirdetési árak:

A három hasábra terjedő petisorsért egyszeri hirdetésnél 6 kr., a két hasábosért 12 kr., egy hasábosért 8 kr. számítanak.

Bélyegülj minden egyes beíratástól 30 kr.

Megjelenik e lap hetenként vasárnap egy iven.

A „Nyitott”-ben a háromhasábos petisor ígatási díja 15 kr. o. é.

Eszrevételek közügyeink vitelében.

II.

(Folytatás)

A midőn pedig az 58. §-ban a hadsereg és honvédség kiegészítésére vonatkozó tárgyalások, a hadi szolgálat alóli felmentés a hadsereg kötelékéből való elbocsátás is a község hatáskörébe tartozóknak mondatnak, az már alig nevezhető egyébnek, mint ábrándozásnak (ha ugyan a községek erre is hivatják) mert az meg már közönségesen tudva van, hogy azon tárgyalásokban egy kuknyi szava sincsen Szentes városának, s hogy a mint eddig senkit fel nem bocsátott a hadsereg kötelékéből, úgy ezután sem fog.

Ha tehát a védtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 9 §-ban kétségmentel fel volna is sorolva, hogy mik vagy kik képeznek hatóságot a had kiegészítési ügyekben, és illetőleg hogy mily hatóság tisztviselői által végzendők a közigazgatási közegek részéről teljesítendő ügyek, ha meg nem volna is mondván, hogy a másodfoku hatóság bizottsági teendőit a felülvizsgáló bizottságok, az első foku hatóságát pedig a vegyes újonc állítási bizottságok teljesítik; mind-

azonált az eddigi előadottakból is kétségtelenül kitűnik, hogy a míg az 1868. évi XI. t. c. vagyis a véderőről szóló törvény érvényben áll, nincs jogosítva sem kötelezve, hogy az ebben megszabottaknál többet tegyen, többre sem minisztérium, sem megye nem kötelezheti, nem jogosíthatja.

Amnyit az igazság érdekében tartozunk is kijelenteni, hogy dacára annak, miszerint szerkesztési statutumában az újoncoszás általában hatáskörében tartozóknak mondatik bár, mindazonáltal tulajdonképen a községi teendőkön felül még csak az u. n. járási főtisztviselő teendőit jelenti ki polgármestere és képvisellete hatáskörébe tartozóknak.

Vizsgáljunk tehát ezt is meg közelebbről, hogy ezen kijelentés megállhat-e, van-e törvényes alapja?

Nézünk meg tehát e célból legelőször is, hogy mik a járási főtisztviselő teendői, vagyis mik kötelességei és ezekből eredő jogai.

Köteles a járási főtisztviselő a községi összeírást felülvizsgálni, s kiegészíteni a saját hivatalos használatára szolgáló előző évi állítási lajstromok alapján; a kiegészített összeírást a községben kihirdetni, a sorhuzási lajstromot elkészíteni, a sorhuzást a község előjárók jelen-

létében megtartani, az állítási lajstromot elkészíteni, a járásbeli védképesek számáról s hadképesek arányáról kimutatást küldeni a honvédelmi minisztériumhoz, az újoncosz bizottságnak egyik tagja levén, annak ülésén jelen lenni, a védköteleseket elővezetetteti, s azok okmányait előadni; az elme- és nehézkórság iránt előzőleg vizsgálatot tartani, stb.

Ebből folyólag pedig jogai: hogy a község előjáróságnak e tekintetben feleltél, avval rendelkezik, folyamodási fórum azokra nézve, a kik másutt volt előállhatásra nézve engedélyt kérnek; van rá eset, hogy a honvédelmi minisztériumhoz közvetlenül jelent be stb. — szóval úgy tekintendő, mint a sorozó bizottságnak egy a járásban minden szükséges előkészületeket megtevő állandó megbízottja, és a ki munkájával e bizottságnak legfőbbnyire, s a törvényhatóságnak, alispánnak, s a minisztériumnak számol; a ki tehát minden teendőire nézve független a községtől, annak tanácsától, míg ellenben a község előjárósága ez érdemben egyenesen rendelkezése alatt áll, a mint fentebb részletesen kifejtettük.

(Folyt. köv.)

TARCA.

LOANGO.

Elbeszélés.

Hoffmann Ferenc után németből fordította K. E.

VIII. FEJEZET.

A rabszolga vásár.

(Folytatás.)

Courval, egy ravasz és fortélyos ember, csakha már kitudta a négereket kérdezni hajójuk történetét felől, Borzadtott, amint a kapitánynak esetét hallotta, és elhatározta, ovatos abban, mint amaz elbánni a négerekkel. Minden módon igazkoddott a négereket megvakítani s egyszerűsárid bízalmukat kinyerni. Loangó és mások segítségével árbocot készített, vitorlákat szegezett reá, és egy egészen más irányt adott a hajó futásának Eszrevételek azt ismét előbbeni pályára terelé, s az új beállítással Afrika helyett egyenesen Szt. Domingó szigetnek ezvezt. Ez csak néhány napi távolságban volt innen, s elhatározá, hogy ott kiszállván partra, a négereket hatalmába ejteni fogja. A szegény négerök most sem gyantítottak e tervek felől.

Courval nem volt gyarmatos, mint ő állítá, hanem ő csak rabszolga felügyelője volt egy Bombelles nevű gyarmatosnak, a kinek javai szent Domingó szigetnek termékeny, partvidékei fokévének. Egy kéz kirándulás alkalmával a tengerre hirtelen támadt szél által tova hurocoltatott, a végre, miután már éhséget és szomjagt tűrni kellett, a legvégső szükségben vétettett fel az afriaiak által. De minthogy ő a feketéket megrem is tekintette embereknek, nem csinált magának

belső lelkiismeretbeli dolgot, őket tévútra vezetve csinálni s e keserves sorsnak martalékul dobní.

A második napnak estjéjen, miután a hajó vezetését átvette, a lemenő nap fényénél szent Domingó partjait látta Courval a tengerből kiemelkedni. A feketék azonban nem vették ezt észre, s az új beállítással lementek a szobákba aludni. Senki sem maradt a fedezeten, csak az áruól felér, a ki a hajót kedve szerint vezette, mely repült a kedvező széllel szent Domingó felé. Ejj közép után már Bombelles gyarmatának áttelendébe volt. Courval lassan lelopózt a szobákba, meggyőződni arról, hogy a megcsalottak mely államban fekszenek. Egy se nyitá fel szeméit, s elégedetten mosolygva fordítá vissza az áruól a fedezetre. Lassan Csuká be az ajtócskákat mik felvezettek, bezárta azokat, s így elvágta a négerök előtt a feljohatót. Megváltak fogva, mint madár a kalitban. Ovatosan horgonyt vetett, s beszedte a hajónak vitorláit. A hajó mozdulatlan állott. Most végre csónakba szállott mi a hajó hátsó részéhez köve volt, elől és gyorsan ezvezt a közel part felé.

Örömebe nem tudott mit csinálni, dörzsölgeté kezeit, haogosan nevetett, hogy terve oly jó sikerült, és lépteit megkötöztette sietett a jól mivelte földeken keresztül urának háza felé, a mely csekély távolságban volt a partokhoz. Kopogtatott, ceengett, és nem nyugodott míg előtte kaput nem tártak. Egy szolgálócsat őt be, és kérte, hogy Bombelles urral azonnal beszélni valója van.

Bombelles ur tört, egy magas szikár férfi, sovány könyörtelen vonásokkal, s nem kevésbé csodálkozott midőn rabszolga felügyelőjét, kit már elvesztettek hitt, újra látta. „Honnan jössz Courval ily késő éjszakán?” kérde ő.

Szárnyas szavakkal besztele el Courval kalandját és cselekvényét. Bombelles ur őt látható meglepődéssel hallgatta.

„Ördög fia vagy Courval” mondá vigan nevetve. „Oly szerencsét fogtál, mely testvérek közt is megér harminc ezer dollárt. Most magad is vásárolhatsz gyarmatot, s a fekete teherhúz állatokat hasznodra fordíthatod.”

„En úgy szándékozom uram, hogy nálád maradjak” mondá Courval. „Légy segítségemre, hogy a feketéket megkötözzük, a nyereségen pedig egyenlően osztozunk meg. Akarod?”

„Helyes, akarom, kiálta Bombelles belevágra felügyelőjének oda nyujtott markába. „Helyes! Ne késünk a szükséges intézkedéseket azonnal megtenni. Néhány pillanat múlva hírnök ment a legközelebb fekvő kikötő városnak kapitányához, s kora reggel már kétszázad jól fegyverkezett katona masirozott e gyarmat felé. Ezek a hajóra vitette, megállították azt, hol a szegény megcsalt négerök még mindig mely államban fekszenek, betörték a szobákba, s a meglepetett négeröket ellenállás nélkül hatalmukba keríték. Megláncolva hurocoltatott a fedezetre, onnan a száraz partra a hol továbbá ellátásra várakozniok kellett erős börtönökben.

A szegény, reményeik és édes ábrándozásaikból oly hirtelen feljesztett négerök kesorve határtalan volt. Sírtaik, átközödtak, jajgattak és ordítottak. Eszerfele átkot szartak az áruól Courvalra börtönök nyirkos falai közt.

Kassanagó, kinek sebei még mindig nem hegedtek egészen fájdmálával és könnyeivel Loangón csigogott, ki maga is mélyen megzomorodva, szóhoz alig jutott, hogy a szerencsétlen szegény fiut vizsgáztalja és batorítsa. Mégis a mi tőle kilt, megiette, ujból megékdűdött neki, hogy inkább meghal, mintsem valaha tőle megváljon. A bátor férfinek há ragaszkodása új erőt öntött a fiuba, s nyugodtan várta sorsának mire fordulását.

(Folyt. köv.)

Orvosi hivatalos jelentés.

Szentesen 1872-ik évi nov. hónapban észlelt le-
bészeti és közegészségi viszonyokról:

I. Lebészeti észleletek:

November hó rendkívüli időviszonyokkal
futotta meg pályáját s egész lefolyásában tava-
sziasan változó jellegű mutatott.

Az egész hó lefolyása alatt tiszta derült
nap 14-szer, változó és borult 10-szer, eső csu-
pán 6 napon észleltetett. Menydörgés és villám-
lás a hó 13-án történt eső kíséretében, köd reg-
gelenként többször fordult elő.

Uralkodó szélirány déli és délnyugoti volt.

A hőmérő legmagasabban állott 24-én —
14 1/2 R°-nál, legalantabban 19-én 7 1/2 R° mellett.

II. Közegészségi állapot:

A közegészségi állapot november hónapban a
megelőző hóhoz képest ismét járult, meynyben
a betegnek száma kevesebbet, s a hat hónapban
át járványosan nralgó váltóláz járványos jelleg-
gel elvesztette, és csak szórványosan fordultak
elő váltóláz esetek. E helyett azonban mint uralko-
dott körjelleg a légző-szervek, továbbá a torok-
és szem-lóbus bántalmait foglalták el a tágasabb
tért, hagnyuz és izületesuz gyérebbe szünte
észlelhetők voltak.

III. Halálozás:

Haláleset november hónapban 56 fordult
elő, tehát 26-al kevesebb mint okt. hónapban.
Korra nézve a gyermekek közül meghaltak 29-en,
a többi a különböző életkorokra csekély külön-
séggel volt megoszlva. A halálozás okára nézve
idült kórokban meghaltak 17-en, göresesl járó
bántalmakban 13-an, hagnyuzban 6-an, lóbus
betegségeiben 4-en stb

Erőszakos halállal kimúlt 1, ki magát fel-
akasztotta.

IV. Állategészségi viszonyok:

Ugrái Antal városi állatorvos ur jelentése
szerint a határbeli hasznos házi állatok között
többször ragályos betegségek, de csak szór-
ványosan észleltek.

V. Orvosi hivatalos eljárások.

- Az erőszakos halállal kimúlt esetben
törvényeszkri bonovizsgálat hajtattatott végre.
- Orvosi bizonyítvány kiadott 8-szor.
- Orvosi látlet kiadott 7-szer.
- Orvosilag déjtalan gyógykezeltetett 7 vá-
rosi szegény betegn.

Kelt Szentesen, dec 3-án 1872.

Dr. Balassa Péter,
városi főorvos.

A harmat.

K. K.

Verőfényes nyári napokon, midőn a felhők
hetekig se vetnek fátyolt az ég azurjára, midőn
az égető napsugarak kifűzik a talaj nedvességét,
a hervadó növényeknek el kellene veszni, ha a
harmat enyhítő balszámot nem nyújtana szá-
munkra. E kristály gyöngyök leszállanak a szom-
júzó növényekre, ott ragyognak a szirmokon és
leveleken, enyhítő csókjaikkal visszavarázsolják
azoknak előbbi élénk színezetüket s kellemes
illatukat.

Ezen áldásos légköri levetődést igen sok-
féleképp igyekeztek kimagyarázni. Hajdan né-
melyek a bizarrságig megeresztették a phantasia
gyeplűjét, s azt állíták, hogy a harmat cseppe-
ket a csillagok sírják le az égboltozatról, s mint
ilyen égi könyveket gyűjtögettek is, hogy belő-
lik aranyat készítsenek; mások komolyabb s
alaposabb bizonyítgatásokkal álltak elő, azonban
ezek érveinél is kevés volt a valószínűség; e
százez második tizedében azonban egy Wells
nevű angol természetbúvár megdönthetlen s kö-

vetkeztes magyarázatát adta a harmat képző-
dés törvényeinek.

Harmat a földszínen s az azon létező tár-
gyakon ugyanazon törvények szerint képződik
mint a fűtött szobában a hideg vízzel telt pa-
laek oldalán, vagy a lehült ablak tábla felüle-
tén. A lehült test az őt környező levegőt is le-
hűti — minék következtében a légben foglalt
vízpárák annak felületére lerakodnak (erről az
esőről értekezésben bővebben volt szó). A sza-
bad természetben éppen ezen tünceményt szem-
lélhetjük.

A föld s ennek felületén levő tárgyak azon
meleget, melyet a napsugaraitól nyertek, nem
tartják vissza önmagokban, hanem éjjel annak
egy részét elbocsújtják magoktól, vagyis a v.lá-
gűrbe kiugározzák; a hő vesztésük következtében
igen természetes, hogy a testek hő mérséklete
alább száll, a test lehül.

A levegő azonban nem bír ezen erős hő
sugárzó képességgel, csak igen lassan bocsújtja
el a fel vett meleget, ennek következtében a
talaj hőmérséklete alantabb száll a légkörhő-
mérsékleténél; a föld a hozzá közel levő lég-
rétegeket lehűti, melyből a vízpárák a föld felületén le-
rakodva cséppkékk alakulnak.

Hogy tehát hamar képződhessek, szükséges
hogy a föld a meleget szabadon kisugározhasson
és hogy a lég tetemes mennyiségű vízpárát fog-
laljon magában. Ha a hő szabad kisugárzása
meg van akadályozva, úgy a harmat képződés
is megszűnik. Oszlopos nagy lábas épületek alatt
a harmatnak semmi nyomára sem akadunk, bár
az a küllégtől nincs elzárva, mert a kisugárzott
hő a földény visszazugárzása által újra pótolta-
tá. Midőn az égboltozatot fellegek borítják —
éppen az elmondott körülményeknél fogva nem
képződhetik harmat, valamint akkor sem, ha a
földre sűrű köd ereszkedik. A felhők és ködök
tehát mint egy meleg takarók a föld számára,
melyek megakadályozzák annak kihűlését. Ta-
pasztaljuk, ha a borut derű váltja fel, hogy a
lég hűvösebbé is válik, ilykor a kisugárzott
hő a felhők visszazugárzása helyre nem pótolja.

Ha a levegő kevés vízpárárt tartalmaz, harm-
tat szintén nem képződhetik. Sahara, Jöbi si-
vatag. Amerikának Chile tartományában hiány-
zanak a harmatos éjek, bár a nappal és éjen
hő mérséklete közt tetemes különbség mutat-
kozik.

Erős szélfuvalmak nemcsak megakadályoz-
zák a harmat képződést, hanem még a nedves-
séget is felszárítják a föld színeről.

Tengerpartok és nagyobb tavak mellett
nagyobb a harmat képződés mint azoktól távol
eső lapályokon, mert a lég vízpárákban gazda-
gabb. A Balaton melléki flóra a hő harmatozás-
nak köszöni bajait s remek színezetét.

A különböző természetű s különféle alak-
zatu testeket nem egyenlő mennyiségben lepi el
a harmat. Ezen tüncemény a testek hőszugárzása
képességéből magyarázható ki. Minél egyenet-
lenebb s érdekesebb valamely test felülete, annál
könnyebben sugározza ki a meleget, mely a test
nagyobb lehűlését vonja maga után; az ilyen
test azután harmatosabb is leend. A virágok
füvek mindig harmatosabbak mint a sima éve-
lemezek vagy más cizolt felületű testek.

A harmat képződés akkor veszi eredetét,
midőn a nap lenyugodott; ilyenkor a föld kezd
fokoként elveszteni a felvett meleget, mely a
napsugarai által többé nem pótolatnak; árnyékos
helyeken azonban már napnyugta előtt néhány
órával lehet észrevenni némi nyirkosságot. A
harmat képződés annál nagyobb mérvben tör-
ténik, minél nyirkosabb a lég és minél nagyobb
lesz a föld és a levegő hőmérséklete közti kül-
lönbség. Napfelkölés előtt rendszeren legnagyobb
a harmat lerakódás, mert akkorra már a föld

és azon létező testek hőmérséklete igen alá
szállott.

A harmat azonos az esővízzel; a légkörből
szintén szénsavat és ammóniát hoz magával,
csak hogy nagyobb mennyiségben, mert a nö-
vények éjjel szénsavat lehelnek ki magokból.
Üdítő hatása onnan magyarázható, hogy annak
egy része a hajnövény törvényénél fogva a ta-
lajba, s innét a növények gyökereirez jut, to-
vább a növények levelein rakodván le, a na-
gyobb elpárolgást megszünteti.

Válasz a „válaszra.“

I.

(Folytatás)

Ez volt a B. ur machinatiójának kiinduló
pontja.

Miért miért nem, de talán mégis azért, hogy
felszólalásait csak egyszer egy időben történnek
látassza, válaszában az október 5-ki tanácsülés-
ben lett felszólalása következményeivel tünteti fel
azon végzését is, mely, — úgy mond — az is-
kolaszék elnökét, az iskolák berendezése körüli
szándéka kivételül eltiltja, és a közgyűlés
határozatának megtartására figyelmezteti. —
A történeti hüség kívánja tölem kimondatni, hogy
az nem igaz; mert az okt. 12-iki tanácsülésben
— midőn Sz. N. J. tanácsnok ur jelentett, hogy
megbizatása szerint talált egy alkalmas házat
tanbelyiségnek, de az iskolaszék elnöke azt vá-
laszolta: nincs reá már szükség, és hogy ez ügy-
ben a tanácsnak nem is volt joga ily határo-
zatot hozni, a közgyűlésen magát túl tenni —
tette azon indítványt, hogy a leányiskolát be-
kell zatni, a Vutsák-féle házat ki kell bérelni,
az iskolaszék elnökét önkénykedő eljárásáért meg-
kell róni, hatáskörének felismerésé: utasítani,
indokolván mindent avval, hogy ehhez a tanács-
nok nem csak joga van, de kötelessége is; mert
a tanács a közgyűlés határozatait fen-
tartásának öre. — És B. ur ezen ügyze-
retet, törvény és hivatali buzogság mázával be-
vont érvelése és logicájának annyi határait,
hogy végzésileg ki is mondatott, miszerint „a
kis városi házi épült főiskolavá rendeztesék vissza;
leányiskolának a V-féle ház béreltesék ki, az
isk. elnök önkénykedő eljárásának rosszai-
za mellett a közgyűlés felhívandó, hogy 149. sz.
határozatának maga részéről is érvényt szerez-
zen, az isk. elnökének eljárását helytelenítse, és
öt törvényes hatáskörének helyesebb felismer-
sére utasítsa.“ És minő szerencsés véletlen!
B. ur véletlenül ép akkor teláta enlített
indítványát az iskolaszék elnöke emegmetenni,
és sikerült keresztül vinni, midőn véletlenül ép
a közszék részéről kiküldött t g a polgár-
mester nem volt jelen a tanácsülésben,
kinek felvilágosítása talán dugába dönti az egész
indítványt. Itt állapodjunk meg egy kissé, s el-
mélkedjünk az eddig történtek felett.

Váljon B. ur, a jellemes férfi, a böles, a
jó számító, azon emberek közé tartoznék, ki
képes volt a tanácsot félre vezetni, megtoldani
a fi-tanulók számát 46-tal, elvenni a leány-nő-
vendékek számából 20-at, csakhogy az iskola-
szék elnökének eljárását számokkal megdönt-
hesse, habár a tanügy hátrányára történnek is
az? És azon emberek közé tartoznék B. ur,
ki jezuistues elvek mellett keresi a győzelmét,
allegál a tanács tekintélye, méltósága, hatásköre
mellett azért, hogy az iskolaszék elnökét ezen
firna alatt üttesse? most pedig azért extrahálta
volna válaszában a fent elmondott történeteket,
annyaiva kivékonyitva és kicsinyítve, hogy a ló-
láb ki ne lássék? Ugyan lehet-e-e ezen eljárás
jellemzésére oly szavakat találni, melynek értel-
mé a phraszologikiakban kellene kutatni?

Azt hiszem ezek után kimondhatjuk bátran,
hogy a botrány mesterileg készítettett elő, mely
utálatos fejét az okt. 19-iki közgyűlésen akkor
ütötte ki, midőn az említett megrovó, utasító
tanács határozat felolvastatott.

Bár a felolvással is sokak arcán felis-
merhető volt a kétely a megítélés, de az ál-
talanos bántulat mégis akkor következett be,
midőn a polgármester, mint első felszóláló cso-
dalkozásait fejezte ki először a felfűt, hogy ezen
tanács határozat oly tárgyban, melyben ő is ki
volt küldve, s így egyedül ő lett volna hivatva

a tanácsnak felvilágosítást nyújthatni, jelenléte megkérdése nélkül hozottot, másodsor a fölött, hogyha már ekként meghozottot is, miként lehetett őt, mint az iskolázék elnökével kiküldött társat, az eljárás helytelenítésénél teljesen kihagyni, holott együtt intézkedtek, a mégis csak kiküldött társa rovatik meg? Ezek után kérte jelentését, mint a szűnyegen levő tárgyhoz tartozó felolvastami, melynek tartalmát a fentebb közölt iskolázék elnöki jelentéséből ismerjük.

Eddig a tényállás.

És most már legyen szabad kérnünk: nem volt-e igaz a Weisz E. árszázekei ülnök urnak, midőn a tanács határozat védelmével avval kezdte, hogy „az eddig történetekből úgy látszik, miként ők csak az iskolázék elnökét akarták elesépelni.” Nem volt-e igazam Budai pénztárnok urnak is, midőn akként kezdte védebeszédét, hogy „nem akart felszólalni, de mután az egész ügy az ő műve” stb. (mit tisztázási közzül többen helyeslő febjelentéssel igazolták)? de hát nem volt-e nekem is igazam, midőn Kiss Zs. urnak a tanács határozat visszautasítása ellen igen nyomós érveléssel tett felszólalása után azt mondtam, hogy „ha be nem ismerte volna is W. E. ur az iskolázék elnökének elesépelni akarását, B. ur pedig, hogy az egész megrovás az ő machinációjára folytan keletkezett, még sem lehetne azt elfogadni, mert a tanács a képviselő-testület alattas közege, emellogva nem lehet joga a képviselő-testület által kiküldött eljárása felett bírálatot mondani, nem lehet joga különösen az iskolázék elnöke felett, mután az iskolázék a tanácsot törvény szerint független testület Eltekintve ezen elvi és törvényes igazságtól, sem lenne elfogadható a megrovó tanács határozat; mert a polgármester jelentése, melyet most megbírálni a képviselő-testület van hivatva, az eljárást, az iskolák berendezése körül helybenhagyhatóság indokolja.”

Ezek után hogy a fenforgó ügyben érdemileg lehessen ítéletet mondani, egy kis kitérést kell tennünk a jog alapra, vagyis arra: törvényes téren állott-e Budai ur akkor, midőn azt allegálta a tanácsban, hogy az iskolázék elnöke köteles a közgyűlésnek az iskolák miként berendezésére vonatkozó határozatát szó szerint végrehajtani, a tanács pedig mint a közgyűlés határozatainak végrehajtója, tehát azok épségben tartási öre is (?) jogosítva van az iskolázék elnökét a határozat meg nem tartása végett megrovni feleletre vonat?

E kérdést először is maga B. ur oldja meg válaszában alig megmagyarázható szerénységgel, midőn ugyanis bevallja, hogy a tanács és iskolázék közötti jogviszony megállapítására nem hivatott, de nem is eléggé törvényt ismerő. Hol hagyta ezen dicséretes szerénységét az okt. 5. és 12-iki tanácsülések alkalmával, midőn épen egészen ellenkezőt tüntetett? Különben egy iskolázéki tagnak és egyszerűsindű községi előjárónak hivatottnak kell lenni a tanács álláspontját az iskolázékkal szemben ismerni. Nem ismerni pedig az iskolai törvényeket egy iskolázéki tagnak, ép oly hiba, mint egy tanácsagnak félre ismerni a községi törvényt, a tanács hatáskörét és jogát.

Azonban B. urnak ezen szerénykedése a történet után nem zárja ki azt, hogy az iskolai törvények 116. §-ára ne utalján, mely világosan azt mondja, hogy „a község mindenemű neopkatási tanintézet feletti hatóságát az iskolázék által gyakorolja.” Hogy ezen törvény által átruházni kötelezett hatóság jogból az iskolai épületek feletti rendelkezési jog is önkényt folyik, ezt erősíteni felesleges; mert ha van joga iskolázéknak a községtől megkívánni hogy valamely épületet miképp építsen, vagy alakítson át, (28 §.) és javítsa (121. §.), bizonyosan meg van a joga is, hogy azokat a szükség-től követelten rendezze be. A község előjáróság az iskolázékkal együtt csak az iskolai alapgyarapításáról gondoskodhat, mely feletti felügyeleti jog ismét az iskolázéki (121. §.)

(Folyt. köv.)

Szathmári Ede.

Helyi hírek.

— Tűz. E hó 12-én a felsőpárton az esteli órákban ismeretlen okokból tűz ütött ki. Egy istálló lett a tűznek martaléka.

— E hó 9-én a városi képviselőgyűlésben a város részére 100 ezer forint költsénekek felvételét határozottat s e határozat a helyen tartott megyei közgyűlésre beterveztetvén, helybehagyott. A felveendő költséne a város kisebb függő adósságainak törlesztésére fog fordítani.

Ugyancsak a legközelebbi megyei közgyűlésen hivatalától felfüggesztett Bálogh János rendőrkapitány ügye felvételvén, az ügyben vizsgálat rendelttet el.

— Folyó hó 28-án a helybeli daleylet daleyelt rendezend a Széchenyi liget termében. Reméljük, hogy e második az idén, mit a daleylet rendezni fog, szintén jól sikerülend, miként az első.

— A 48-as népkör a postai országos rokkant és kereseképtelen honvédek eltartásának alapítvány sommjára nevelésére, Szentecvárosra felkes leányaitól és fiaiól 253 frt és 84 kroatot gyűjtött, mely gyűjtött sommjához, mult october 27-én a kör által e célra rendezett táncvigalomból befolyt pénz tiszta jövedelme mint 40 frt. 84 kr. holly adatván összes somma mint 294 frt. és 64 kron a kör által az illető helyre is küldetett, rokkant honvédeknek áldás kívánása fogja kísérni az egyes adakozókat. A választmány nevében Varga Sándor körjegyző.

— Szentesi gazdasági, kereskedelmi és bizományi hitelintézet pénzforgalmi kimutatása 1872. nov. hóra. Bevételek. Egenyelmet hozat oct. 31-hóól 10915 frt. 69 kr. Válokból 32488 frt. Kamatokból 782 frt. 18 kr. Betétekből 3710 frt. Iratdíjból 6 frt. 80 kr. Üzleti költségéből 7 frt. 63 kr. Magtárdíjból 11 frt. 16 kr. Árpából 12 frt. 25 kr. Buzából 374 frt. 28 kr. Különféle személy számlából 18713 frt. 94 kr. Alapítokéből 50 frt. Összesen 67071 frt. 93 kr. Kiadások. Váltókra 19995 frt. 50 kr. Betétekre 1652 frt. 83 kr. Buzéért 8164 frt. 14 kr. Árpáért 642 frt. 3 kr. Kolesért 642 frt. 96 kr. Kukoricáért 16 frt. 6 kr. Előlegre 615 frt. 23 kr. Különféle személy számlára 28574 frt. 7 kr. Zálogokra 320 frt. Üzleti költségekre 111 frt. 14 kr. Egenyel meg. hó végével 6337 frt. 97 kr. Összesen 67071 frt. 93 kr. nov. havi összes forgalom 127805 frt. 89 kr. Szentes, 1872. nov. 30-án. Gratzinger Sándor idgl. könyvelő.

Különfélék.

— Jutányos szerszám. Az új ipartörvény szerint minden iparos, ki a mesterségéhez megkívánót szerszámmal bír, és az egész díjat lefizet, önállóan megtelepedhetik. Egy budai lakatossgéd azonban még inkább könnyíteti akart a maga dolgán, és hogy a szerszámra költsékeznie ne kelljen, azt darabonként az egyes mestereknek, kiknél dolgozott, összelopta. Az utolsó lopásnál azonban, — egy pár reszelőt akart félre tenni, — rajta vészett és a városi kapitányságnál bejelentett. E véletlen incidens a leleményes iparos önálló megtelepedését valószínűleg valamivel késleltetni fogja.

— Magyar testőrség. Miután a magyar kir. testőrség számára már közös igen kevés aspirans van van előjegyzve, a közös hadügyminiszterium elrendelte azon tisztek fohyomványainak felterjesztését, kik az örségbe áthelyeztetni ohajtanak és a felvételi feltételeknek megfelelnek. A fohyomványok 1873. január 15-éig benyújtandók. Szükséges, hogy a fohyomdók magyar állampolgárok legyenek és ezt önkényilag ki tudjuk mutatni, minthogy olyanok, kik bár a magyar korona területén, de csak ideiglenesen ott tartózkodott és magyar állampolgárságot nem szerzett szülektől születtek, a magyar testőrségből ki vannak zárva.

— Harmadszori termés. Az országszerte uralgó enyhe időjárás bizonyossággal az „Alf.” szerkesztőségéhez egy alma fagyaltat küldtek be, melyen az idén már harmadszor termett gyümölcs.

— A király a kunyhóban. Az „U. L.” írja: A palotai uton, a Rottenbiller-féle piócatavak mellett csinos kis kunyhó fokszik; új lakik egy Somogyiré asszonyom, az említett piócatavak felügyelőnöje, és túrlémetzett, izmos magyar asszony. Vagy két hét előtt a királyné lovagolt el ottan, s megpihenve egy kicsit, az asszonyt tűz forintat ajándékozta meg. Nem rég pedig a király — belefáradva a lovaglásba — tért be ez elszigetelt álló házába egy kisé, több vadász urral. A kis ház kénynele ugyancsak füstölt, mert Somogyiné asszonyom épen disznót ölt s kolbászt készíte. Eleintén nagy zavarban volt, hanem aztán feltalálta magát s egy tal kolbászzal szolgált. Ő felsége és a vadász urak nem is veték meg a szivélyes kínálást, s midőn csakhamar ellovagoltak, a király 20 frtot adott Somogyiné asszonyomnak, ki mutogatója is minden ismerősének, nem az értékeért, hanem mert a király ajándéka.

Gazdasági és kereskedelmi értesítés.

Szentes, decemb. 13. 1872.

Az időjárás e héten esőre hajló, és a lég hősebb volt, a hőmérő 5—10 R^o közt változott, néha azonban leszállt 2°-ra is. Szélirányzat többnyire déli, és délnyugoti volt. Hozag őszü veté. seinkre milyen befolyással leend e hozsazan tartó lanya névelen időjárás, azt még meghatározni nem lehet, mint tapasztalt gazdánk állítják, az őszü rozda nem oly veszélyes a buza jövő fejlődésére, mint a tavaszü. Repece vetéseinkben is látszik veresedés, de ha egyéb veszély nem fogja érni, ugy, ettől nagy aratásra lehet kilátásunk.

Mi a pénz állását illeti, külföldön javulásnak indult. A londoni pénzpiac a kamatlatbat már is 7-ről 6%-ra szállította le, s reményeség van hozzá, hogy néhány hét múlva 4 1/2 vagy 5%-ra szállittatik alá, persze ennek jótékony hatását mi csak lassan és késő időre fogjuk élvezni. A francia pénzpiac a köztársasági kormány alatt egész új irányzatot követ, és e szerint a londoni pénzpiacnak semmi hatása sem lett az ottani pénzügyi állapotra. Nagyméretű ország pénzpiacain pénzühány érezhető, mivel sok új vállalat alakul, és ezek nagymérvű befizetéseket vesznek igénybe. Bécsben a tözde hangulata emelkő irányzatot tanusított, mivel a nemzeti bank mult havi kimutatása lényeges emelkészt tüntetett fel a bankjegy tartalékban.

A bécsi tözde azonban mindenben a bécsihez alkalmazza magát. A tőke befektetési papirok elhanyagolva maradtak, ellenben bankpapirokra élénk volt az üzlet és árfolyamuk jóval felebb ment.

A külföldi piacokon a gabna üzlet megelénkült, különösen Sveic érdemel enlitést, mely Becsből nagymennyiségű gabuát rendelt meg, miután a francia piacokról a buzát drágábban kapják. Délnémetország is szükiben van a buzának, valóban ott is jó kelendősége fog lenni terményeinknek. Ausztriában a készlet nem oly nagy, hogy a szükségletet gazdagon pótolni, a bécsi piaci árak is emelkettek 5—10 kr.

Pesten a buzaiuzlet a hét elején élenken folyt, később a hangulat szálárd maradt, mely végett az árak 5—10 krral emelkettek. Buza ára 81 fus. 6 ft. 40 kr., 82 fus. 6 ft. 50 kr., 83 fus. 6 ft. 65 kr., 84 fus. 6 ft. 80 kr., 85 fus. 6 ft. 95 kr. — 7 ft., minden vmásánként készfizetésre. Határidőre tavaszü átadásra 6 ft. 80 kr. — jövő évi buza termésre 8 1/2 fus. 5 ft. 65 kron történetk kötekek. Árpa lanyhán kelt. Malátának való 2 ft. 70 — 2 ft. 30 kr. Kukorica keresetlen csak felakorra ára van mint a buzának.

Heti vásáraink a vételen rosz utak miatt semmi élénkiséget nem vehetett, a behozatal rendkívül csekély volt. Buza a csütörtöki hetivásáron igen keresett volt, különösen a nehezebb minőségű árak. Buza köblönként 85 fus. 12 ft., 84 fus. 11 ft. 50 kr., 83 fus. 11 ft., 82 fus. 10 ft. 50 kr., 81 fus. 10 ft., árpa 4 ft. 50—70 kr. Kukorica helybeli togyasztásra vétett köble 5 ftért.

Hizott disznót a hágy idő miatt, hogy sok disznónak megveszet az éte, igen sokat hoztak a piacra, de alig kelt el kevesebb mint e heti vásárookban, mivel eddig 23 krig fizették, most pedig alig értek 20 kr. fontjért.

Vasuti menetrend.

Nagy-Várad felől Eszék felé.

Nagyvárad (vendéglő) indul 5 ó. 5 p. d. u., 7 ó. 55 p. reg. Less indul 5 ó. 34 p. d. u., 8 ó. 33 p. reggel. Cséfa indul 5 ó. 34 p. d. u., 9 ó. 9 p. d. e. Szalonta indul 6 ó. 23. este, 10 ó. 18 p. d. e. Sarkad indul 7 ó. 4 p. este, 11 ó. 27 p. d. e. Gyula indul 7 ó. 34 p. este, 12 ó. 38 p. d. u. Csaba érkezik 8 ó. 1 p. este, 10 ó. 13 p. d. u. indul 8 ó. 41 p. este, 4 ó. 10 p. reg. Gerendás indul 8 ó. 58 p. este, 4 ó. 10 p. reggel.

